

vestram dico, non ut laqueum vobis injiciam, sed ad id, quod honestum est, et quod facultatem præbeat sine impedimento Dominum observandi. Et inferius de non nubente ait: *Melius facit, et, beatior erit.* Eademque ratio est de consilio obedientiae et de aliis, proportionem servata. Ratio autem est, quia perfectio christiana requirit præceptorum observationem, sine qua nemo salvari potest; et ulterius aliquid perfectionis addit ultra id quod simpliciter necessarium est ad salutem; ergo maxime addit consiliorum observationem. Tota ratio est fundata in allegatis Christi verbis, Matth. 19. Nam prius dixit: *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata,* ubi exigit ea quæ ad salutem sunt simpliciter necessaria; et postea addit: *Si vis perfectus esse;* ergo aperte docet perfectionem aliquid addere supra id quod est necessarium ad salutem, quod in antecedenti supposuimus. Consequentiam vero indicat Dominus, dum inde subinfert, per consilii cujusdam observantiam perfectionem esse obtinendam.

4. *Confirmatur ex Luc. 17.*—Potestque hoc confirmari ex verbis Christi, Luc. 17: *Cum feceritis omnia, quæ præcepta sunt volis, dicite: Servi inutiles sumus;* juxta probabilem eorum expositionem in superioribus datam. Eum enim servum, qui ea tantum facit quæ præcepta sunt, inutilem vocat, non quia non suo muneri satisfecerit, et suum stipendium mereatur, sed quia nullam peculiarem benevolentiam erga dominum ostendit, nec ampliori gratia aut beneficio dignus est. Sic ergo in divino obsequio, ad charitatis excellentiam, aliquid consilii, ultra id quod præceptum est, agere oportet. Dices: ergo non potest quis esse perfectus, sine virginitatis aut paupertatis observantia, vel alia simili. Respondetur negando consequentiam; quia cum dicimus perfectionem charitatis non acquiri sine observantia consiliorum, non restringimus sermonem ad illa tria principalia consilia, sed in universum loquimur de consiliis, includendo etiam omnem modum meliorem servandi præcepta, quam præceptum in rigore requirat: et sic est evidentior assertio; quia, nisi quis aliquid boni non præcepti faciat, vel saltem meliori modo quam præceptum est faciat, non poterit aliquam perfectionem charitatis, præter essentialem, obtinere; nec aliquid operatur quo majori gratia dignus fiat, ut in citatis verbis Christus docuit, et est per se manifestum.

5. *Declaratur et confirmatur ulterius posita*

conclusio.—Unde tandem concludimus, ad statum perfectionis, necessarium esse ut, præter præcepta, consilia eorumque observantiam complectatur et requirat. Hoc intendit præcipue D. Thomas in loco supra allegato, et omnes Patres de hoc statu scribentes; præsertim Cassian., collat. 4; colligiturque ex verbis Christi Domini et Pauli citatis, et sequitur necessario ex præcedenti assertione, supposito fine illius status. Nam in quolibet statu prudenter instituto media esse debent fini consentanea; sed in statu perfectionis aliquid virtutis intenditur, ultra id quod est essentialia, ac simpliciter necessarium ad charitatem; ergo aliqua media perfectiora et ultra præcepta profiteri debet. Item observantia omnium præceptorum ad communem statum vitæ christianæ pertinet, quia est necessaria ad perfectionem essentialiam charitatis, quam omnes fideles tenentur intendere; sed status perfectionis aliquid addit huic communi statui, quo faciliorem reddat viam crescendo in charitate, ultra id quod simpliciter est ad salutem necessarium; ergo necesse est ut consiliorum observantiam complectatur.

6. *Quæ consiliorum observantia ad statum perfectionis necessaria sit.*—Inquires quorum consiliorum observantia vel professio ad statum perfectionis necessaria est. Respondeo, de hoc agere D. Thomam ad q. 186, art. 2, dum tractat de statu religionis, et ideo in libro sequenti plura in particulari dicemus. Nunc solum negativam regulam statuere possumus, nimirum non omnia consilia esse necessaria ad omnes et singulos perfectionis status. Ita docet D. Thomas supra, et in Opuscul. 19, c. 2, ubi id confirmat exemplo Apostolorum. Nam, licet omnes statum perfectionis profiterentur, non omnes servabant consilium non accipiendi stipendia ab Ecclesiis, quibus prædicabant, sed solus Paulus illud servabat, 1 Corinth. 9. Ratione etiam est evidens, tum quia non omnia consilia possunt simul impleri; tum quia non omnia sunt consona et proportionata cuicumque statui. Nam quædam sunt consona divitibus, quæ non pertinent ad professores paupertatis. Tum præterea, quia quædam consilia sunt proportionata incipientibus, quæ proficientibus aut perfectis non expediunt. Et e contrario quædam postulantur a perfectis (ait D. Thomas), quæ incipientibus, etiamsi perfectionis statum profiteantur, non consuluntur; ne forte se alicui periculo exponant, et sic de aliis. Unde affir-

mativa regula generalis solum esse potest, ut eorum consiliorum observantia in unoquoque statu requiratur, quæ illi proportionata sit, ut tractando de statu religionis fusius explicabimus.

CAPUT XI.

AN CHRISTIANA PERFECTIO VEL EJUS STATUS PRINCIPALIS IN PRÆCEPTORUM QUAM CONSILIORUM OBSERVATIONE CONSISTAT, VEL E CONVERSO.

1. *Perfectionem principaliter esse in præceptis ostenditur primo.*—Ita videtur sentire D. Thom. — *Probatur secundo.*—Quæstionem hanc tractat D. Thomas, 2. 2, q. 184, art. 3; et resolutio ejus esse videtur, perfectionem principaliter in præcepto quam in consiliis positam esse. Quæ sententia probatur primo, quia id, quod est de rei essentia, principaliter in ea est quam accidentia; sed præceptorum observantia est de essentia perfectionis christianæ, consiliorum autem perfectio accidentaria est; ergo illa prior est principaliter. Minor quoad priorem partem probatur, quia essentia perfectionis consistit in charitate, et præcipue in amore Dei super omnia, ut c. 3 dictum est; hæc autem perfectio maxime præcipitur; nam hoc est maximum et præcipuum mandatum: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde,* etc., ut dicitur Matth. 22, Deut. 6, etc. Quoad posteriorem vero partem probatur, quia illa perfectio est accidentaliter, quæ sine essentiali non potest subsistere; e contrario vero sine perfectione consiliorum esse potest perfectio essentialis charitatis; ergo hæc est accidentaliter. Secundo argumentor, quia dilectio substantialis Dei, quæ est in præcepto, est finis principalis status perfectionis, et media necessaria ad illum finem consequendum sunt reliqua præcepta, eorumque observationes; consilia vero sunt tantum veluti instrumenta quædam ad majorem utilitatem vel facilitatem conducentia; ergo præcepta sunt absolute principaliter requisita. Consequentia nititur in illo axiomate, quia propter quod unumquodque tale, et illud magis; semper enim finis principaliter quæritur, quam media vel instrumenta ad illum, et forma quam dispositio.

2. *Antecedens autem totum colligo ex verbis Christi, Matth. 19: Si vis perfectus esse, vende omnia quæ habes,* etc., et sequere me. Ubi Christus duo postulat: unum est tantquam via, seu dispositio; aliud ut terminus

seu finis, aut forma; et illud prius pertinet ad consilium, scilicet, vendere omnia, etc.; hoc autem posterius, scilicet, sequi Christum, ad præceptum dilectionis pertinet: nam Christus jubet ut ipsum sequamur, utique *non corporis gressu, sed mentis affectu,* ut dixit Ambrosius, lib. 5, cap. 5 in Lucam, § De vocatione publicani. Et ideo dixit etiam Hieron., Matth. 19, per illam particulam, *exigi quod perfectum est.* Ergo observatio præceptorum, et præsertim illius quo vera Dei dilectio exigitur, principaliter est in statu perfectionis, quam cætera omnia. Et confirmatur idem antecedens ex Augustino, in Enchir., cap. 121, dicente: *Omnia præcepta divina referuntur ad charitatem.* Ex quo infert inferius: *Quæcumque ergo mandat Deus, ex quibus unum est: Non mœchaberis, et quæcumque non jubentur, sed spirituali consilio monentur, ex quibus unum est: Bonum est homini mulierem non tangere, tunc recte fiunt, cum referuntur ad diligendum Deum, et proximum propter Deum, et in hoc sæculo, et in futuro.* Ubi principalia præcepta charitatis ponit tanquam finem, et alia præcepta ut media propinquiora, et maxime necessaria; consilia vero ut media magis remota; ergo sunt minus principaliter requisita. Denique idem confirmatur ex Cassiano, collat. 4, c. 7, ubi Moses Abbas late docet, consilia esse veluti instrumenta ad cordis puritatem assequendam; cor autem observatione præceptorum principaliter purificatur. Atque his fere modis D. Thomas suam sententiam confirmat.

3. *Consiliorum observantiam principaliter ad statum perfectionis requiri ostenditur.*—Nihilominus consiliorum observantiam, seu professionem ad statum perfectionis principaliter necessariam esse, imprimis suaderi potest ex quadam doctrina D. Thomæ, 1 p., q. 5, articul. 4, ad 1, et quæst. 6, articul. 3, ubi ait rem creatam non esse bonam simpliciter, nec perfectam per suam essentiam, sed per accidentia, quæ essentiam perficiunt. Ex quo principio colligimus, quod licet vita christiana essentialiter consistat in actibus præceptorum, nihilominus in statu simpliciter bono et perfecto constituitur per actus consiliorum. Hinc ergo videtur concludi consilia principaliter requiri ad statum perfectionis, quam præcepta. Probatur hæc ultima consequentia, quia in unoquoque composito, forma, quæ illud in tali esse formaliter constituit, est in illo principaliter requisita, ut in arte facto, quatenus tale est, et figura est

principaliter forma, magisque intenditur; sed in statu perfectionis consilia, seu illorum observantia est forma constituens vitam christianam in esse perfecto; ergo ipsa consilia sunt principaliter ad perfectionem requisita, quam praecepta. Secundo declaratur hoc amplius, quia per praecepta non mandatur, nec acquiritur, nec intenditur perfectio charitatis, sed tantum substantia charitatis, ut sic dicam; per consilia autem intenditur et acquiritur perfectio charitatis, licet non mandetur; ergo consilia principaliter concurrunt ad statum perfectionis, quam praecepta. Probatur consequentia, quia illud principaliter ad perfectionem requiritur, per quod ipsa charitas intenditur: nam per hanc intentionem ejus perfectio acquiritur, et per illam, postquam acquisita est, formaliter constituitur in esse perfecto, ut prima ratio probat. Nec refert quod per consilia non mandetur perfectio, tum quia illa perfectio non proponitur ut necessaria, sed ut melior, et ideo per aliquid non praeceptum optime constituitur. Tum etiam quia, licet illa perfectio per se, et ex natura rei non praecipitur, nihilominus, supposito statu perfectionis, tendentia ad eandem perfectionem sub obligationem cadere potest; quod satis est ut id, quod consilia super praecepta addunt, principaliter ad perfectionem requiratur.

4. *Objectio.* — *Quid ad solutionem supponendum.* — Dices, in praeceptis, praesertim dilectionis et proximi, contineri omnem perfectionem tam praeceptorum quam consiliorum, et in hoc excedere ipsa consilia, quae perfectionem praeceptorum non continent, sed illam supponunt; et ideo praecepta principaliter simpliciter requiri. Assumptum ostenditur, quia praecepta continent essentialem perfectionem, ut materiam ad quam obligant, et simul continent quaecumque perfectionem superadditam, ut finem ad quem tendendum est. At hoc non videtur dici congruenter, quia hoc posterius in rigore verum non est. Ut autem hoc ostendam, suppono, quando aliquid non cadit sub praeceptum, ut materia ejus, ut dicatur contineri in illo per modum finis, necessarium esse ut id, quod praecipitur, sit sufficiens ad consecutionem talis finis. Unde per praecepta non mandatur aliquid ut finis, nisi quatenus vel mandantur ea per quae, si fiant, talis finis comparabitur; vel prohibentur ea quae, nisi caveantur, consecutionem talis finis impediunt. Ac proinde e contrario, quidquid tale est ut sine illo pos-

sit finis per praeceptum intentus comparari, nullo modo continebitur in tali praecepto, nec ut materia, nec ut finis; et similiter quidquid per solos actus praeceptos acquiri non potest, nullo modo in praeceptis continetur, neque ut materia, neque ut finis. Ratio omnium est, quia tunc finis omnino excedit vim talium mediorum, ac proinde in praeceptis de solis illis mediis non potest virtute per modum finis contineri. Quia ex vi talium praeceptorum nemo tenetur consequi vel intendere talem finem, efficaciam talium mediorum ac praeceptorum excedentem, quia potest esse contentus sine adaequato talibus mediis.

5. *Perfectio intenta ab statu perfectionis excedit efficaciam praeceptorum.* — Ita ergo se habet in praesenti perfectio intenta per statum perfectionis ad praecepta omnia praecise sumpta, sive divisive, sive collective. Excedit enim vim et efficaciam illorum; et ideo ex vi illorum, non solum non praecipitur ut materia, quod est certum, verum etiam nec per modum finis in eis continetur. Aut enim est sermo de majori perfectione in via obtinenda, vel in patria; si de priori, ex vi praeceptorum non tenemur illam in via consequi vel intendere, quia non tenemur illam procurare aut non impedire: ergo illa major perfectio in solis praeceptis non continetur, nec ut materia, nec ut finis; ac proinde ad tendendum in illam majorem perfectionem, principaliter consilia concurrunt. Si vero sit sermo de perfectione patriae, illa subdistingueda est; nam quaedam est communis, et quasi essentialis statui beatitudinis, ut quod charitas ibi semper ac necessario sit in actu cum summo conatu possibili operanti, et cum summa rectitudine et immutabilitate: alia perfectio est in gradu, et intensione ipsius dilectionis excellentiori. Et prior quidem continetur in praeceptis per modum finis, quia tenetur homo in illam perfectionem tendere, et impedimenta ejus cavere, ad quod sufficienter per sola praecepta obligatur; et ideo in illis recte dicitur illa perfectio contineri per modum finis. Altera vero nullo modo continetur in solis praeceptis, quia ex vi illorum non tenemur illam amoris excellentiam etiam pro vita futura procurare, aut non impedire. At in statu perfectionis haec major excellentia charitatis pro statu patriae intendenda et procuranda est; ergo perfectio quae consulitur, ac subinde consilia ipsa principaliter pertinent ad statum perfectionis quam praecepta.

6. *Distinguendum inter statum perfectionis*

et ipsam perfectionem. — Haec difficultas non videtur esse magni momenti, multumque ad modum loquendi pertinere potest; ut autem clarius resolvatur, inter statum perfectionis et perfectionem ipsam distinguendum est. Nam, sicut illa duo inter se differunt, ita in hoc puncto aliquid speciale potest in statu considerari, quod in ipsa perfectione non invenitur. Duo enim in statu perfectionis spectari possunt. Unum est, id, quo in suo esse quasi formaliter vel efficienter proxime constituitur; aliud est illud ad quod ordinatur, vel propter quod instituitur. In ipsa vero perfectione charitatis vel sanctitatis solum spectandum occurrit id, quo charitas ipsa in statu perfectionis proxime constituitur, sive formaliter, sive efficienter, ad eum modum quo perfectio habitus per actus fit. Nam cum ipsa charitas sit finis, non habet specialem considerationem respectu alterius, ad quem ordinatur; quamvis enim perfectio charitatis viae ad perfectionem charitatis patriae natura sua tendat, tota illa habitudo est proportionata intrinsecae perfectioni ejusdem charitatis viae, illique intrinseca et connaturalis, et ideo non variatur ejus ratio vel constitutio, sive una, sive alia consideretur.

7. *Prima conclusio: perfectio christiana principaliter praeceptorum quam consiliorum observantiam postulat.* — Primo ergo dico, perfectionem ipsam vitae christianae principaliter praecepta, eorumque observationem quam consiliorum postulare. Hanc assertionem probant fundamenta D. Thomae, qui revera de perfectione ipsa potius quam de statu locutus est, ut ex littera patet. E ratio potissima illa est, quod in unaquaque re principalior est essentialis perfectio, quam accidentalis. Nec contra hoc obstat alia doctrina D. Thomae, ex 1 p. adducta. Nam, ut explicavi in disp. 10 Metaph., sect. 1, n. 16, dictum illud, quod creatura est bona secundum quid per solam essentialitatem, et per accidentia fit simpliciter bona, quoad utramque partem intelligendum est, non comparando praecise accidentalem et substantialem perfectionem inter se, sed constitutum ex utraque ad alteram praecise sumptam comparando. Ita ergo in praesenti perfectio sola praecepta includens vel observans, imperfecta dici potest, et secundum quid, comparata ad perfectionem, praecepta et consilia simul amplectentem; quod est per se notum, cum se habeat ut includens et inclusum, de quo nunquam D. Thomas dubitavit. Nihilominus in hac ipsa consummata

aut absoluta perfectione, conferendo inter se id quod addunt consilia supra praecepta, ad perfectionem, quam sola praecepta exigunt et praestant, praecipua est perfectio, quam praeceptorum observantia confert. Non est autem hoc speculative aut metaphysice, ut sic dicam, accipiendum; non enim ad rem praesentem refert disputare, an in gratia vel charitate intensiori, secundus gradus, verbi gratia, sit magis vel minus perfectus quam prior, vel aequalis, et sic de caeteris; hoc enim parum refert ad rem moralem, de qua tractamus. Imo, ut c. 3 diximus, et iterum dicemus, ille excessus in intensione ad perfectionem, de qua nunc est sermo, non est necessarius per se. Loquimur ergo moraliter, et sic dicimus, justitiam, quae in observatione praeceptorum consistit, principaliter esse, quam id quod observatione consiliorum ei adjungitur, ut in statu perfecto esse dicatur. Quia illa prior est quasi substantialis et maxime necessaria, et principaliter procuranda et custodienda. Unde ipsa etiam consiliorum observantia ad hoc ordinatur, ut statim explicabo. Nec etiam huic assertioni obstat secunda ratio dubitandi in principio posita, ut in fine capitis dicam.

8. *Secunda conclusio: status perfectionis utraque, sed principaliter praecepta, quam consilia respicit.* — Dico secundo, statum perfectionis non tantum ad praeceptorum vel consiliorum perfectionem, sed ad utramque simul ordinari; inter ea vero principaliter praecepta quam consilia respicere. Prior pars nota est ex dictis in capitibus proxime praecedentibus. Nam imprimis hic status ideo perfectionis dicitur, quia aliquid melioris boni ultra praecepta per illum intenditur. Nec obstat, si quis dixerit observantiam et executionem consiliorum potius supponi ad hunc statum, quam per illum intendi; nam renuntiando propriis bonis et propriae voluntati, constituitur quis in statu perfectionis; hoc, inquam, non obstat, quia utrumque simul subsistit; tum quia quorundam consiliorum executio ad observanda alia consilia disponit, et ideo propter illam fieri potest, ut de virginitate ait Paulus, 1 Cor. 7: *Mulier innupta et virgo cogitat quae Domini sunt, ut sit sancta, et corpore, et spiritu.* Et per paupertatem intenditur ablatio impedimentorum ad sequendum Christum, non solum ejus praecepta observando, sed etiam in consiliis eum imitando. Tum etiam quia, sicut habitus supponit actus per quos fit, et nihilominus ordina-

tur ad similes actus exercendos, ita, licet status perfectionis exercendo et exequendo aliqua consilia constituatur, nihilominus ad eadem consilia perpetuo ac perfectius observanda ordinatur.

9. *Probatum statum perfectionis ordinari ad præceptorum observantiam.*— Quod autem hic status ordinetur ad observationem præceptorum, etiam est manifestum, quia illa est magis necessaria, et fundamentum alterius. Nec potest perfecta observantia præceptorum ita supponi, quin semper necessarium sit illam conservare, tueri, et suis temporibus exercere; ergo non potest status perfectionis non ordinari ad hanc perfectionem, licet ad consilia etiam referatur. Et declaratur ex ipsa praxi, et necessitate lapsæ naturæ. Nam ad salutem maxime necessarium est post perfectam remissionem peccatorum perseverare in gratia, et vitare peccata mortalia; et quia hoc valde difficile est in natura lapsa, ideo modus vivendi instituitur, et quæritur in quo et minores et pauciores sint occasiones peccandi, seu gratiam amittendi, et ad hunc finem inter alios institutus est status perfectionis; ergo sine dubitatione ad observantiam etiam præceptorum inventus est. Et hinc facile probari potest, principaliter ad præcepta quam ad consilia observanda ordinari. Primo, quia ordinata intentio principaliter tendit in id, quod præcipuum et maxime necessarium est. Secundo, quia conferendo ista duo inter se, securitatem salutis, seu perseverantiam in gratia, et augmentum ejus, principaliter intendi debet securitas et perseverantia, quia est magis necessaria ad absolutam Dei amicitiam, et ad vitandam æternam damnationem. Parum enim proderit in gratia pro aliquo tempore multum crescere, si in ea tandem non perseveretur.

10. Tertio, hinc fit ut status perfectionis omnia et singula præcepta complectatur et observet, quia omnia et singula sunt necessaria. Nam, *qui in uno offendit, fit omnium reus.* Non sic autem est de consiliis; nullus enim religiosus status omnia simul consilia complecti potest, quia et nimium onerarent, et sæpius sese impedirent. Ideo, licet quædam generalia sint, omnibus statibus simpliciter perfectis sunt communia. Ex aliis vero unusquisque status illa profitetur, quæ suo fini necessaria vel convenientia prudenter judicantur, ut in discursu materiæ videbimus. Denique ipsa consilia propter præcepta custodiuntur. Quoniam vel ad facilius et securius

conservandam gratiam inserviunt, vel etiam ad obtinendam illam per veram pœnitentiam, si fortasse sufficiens non præcessit, eliguntur; unde ad hoc etiam status perfectionis ordinatur.

11. Verum est tamen etiam posse homines, observando quædam præcepta, ad alia consilia servanda juvari, et ita præcepti alicujus observantiam ad aliud consilium explendum ordinare, ut, verbi gratia, jejunium præceptum ad orationem, quæ tantum sit in consilio, melius exercendam. Sed hic ordo est quasi ab extrinseco ex parte operantis; alius tamen est per se, et ab intrinseco, quia consilia ex se quasi circumdant et protegunt præcepta, et consilii violatis crescunt pericula frangendi præcepta; et ideo consiliorum observatio propter præcepta principaliter sumitur. Adde, statum perfectionis non solum ordinari ad illam observantiam præceptorum, quæ simpliciter est necessaria ad salutem, et ad statum gratiæ conservandum, utique vitando peccata mortalia, sed etiam ad completam præceptorum observationem, quæ venialia etiam excludat, quoad fieri possit. Quia hic etiam gradus perfectionis magis necessarius, majorisque obligationis est, quam consiliorum observatio præcise sumpta; et per peccata venialia homo ad mortalia committenda magis disponitur, quam per consiliorum omissionem; ergo etiam in hac parte observatio præceptorum magis intenditur, quia venialium peccatorum evitatio ad integram præceptorum observantiam pertinet.

12. *Tertia conclusio: status perfectionis per opera consiliorum per se constituitur.*— Dico tertio: status perfectionis in suo esse, per se, ac regulariter loquendo, per opera consiliorum constituitur. Unde hujusmodi status essentia in consiliis potius quam in præceptis posita est. Hanc assertionem probat ex parte ratio prior dubitandi posteriori loco posita. Et probatur facile, primo, quia status ipse perfectionis non est in præcepto, sed in consilio; nullus enim per se loquendo obligatur sub præcepto assumere, seu profiteri statum perfectionis: ergo actus, quo talis status assumitur, actus consilii est; sed per illum actum talis status constituitur et fit; seu homo per illum actum constituitur in statu perfectionis, quod perinde est, quia ipse status in particulari et in individuo non fit, nisi per modum accidentis, quod fit in tali subjecto seu persona, et ideo per eundem

actum dicitur status ipse fieri, per quem persona in tali statu constituitur; ille autem status consilii est, cum non sit præceptus. Secundo, etiamsi homo servet omnia præcepta, et id sæpius proponat, non constituetur in statu perfectionis; necesse ergo est ut per aliquem actum ultra præcepta additum constituitur; ergo per actum consilii, non quidem per quemlibet, sed per eum qui ad talem effectum accommodatus sit, qui maxime esse solet actus votendi, ut explicabimus.

13. *Probatum tertio.*— Accedit, quod talis actus sufficit ad talem statum constituendum sine præceptorum observatione. Nam, sicut diximus posse aliquem esse in statu perfectionis, et non esse perfectum, ita nunc addimus posse aliquem non servantem præcepta efficere actum consilii, quo in statu perfectionis constituitur; ut si quis existens in statu peccati, et cum proposito permanendi pro tunc in illo, religionem vere et cum intentione profiteatur. Ergo signum est statum ipsum per opus consilii et non præcepti in suo esse constitui. Denique hoc modo dicemus tria vota, paupertatis, castitatis et obedientiæ, esse de essentia status religiosi, qui maxime est status perfectionis acquirendæ. At vero vota illa actus consiliorum sunt; ergo ad constitutionem quasi formalem, vel proxime efficientem talis status, consilia potius quam præcepta concurrunt. Dixi autem in assertione, *per se loquendo*, quia ex accidenti contingit, ut aliquis ex necessitate talem statum assumat, ut ex voto religionis, verbi gratia, vel ex præcepto superioris, ut si ex præcepto Papæ quis fiat Episcopus; sed hæc accidentaria sunt, quæ in præsentia non considerantur.

14. *Duo dubia diluenda.*— Nec D. Thomas, in d. art. 3, aliquid contra hoc docuit; quin potius in art. 4 hoc aperte confirmat, dum ait, statum perfectionis esse statum servitutis, qui obligatione aliqua constituitur; nam illa obligatio non ex præcepto sed sponte assumitur, et per illam quasi formaliter talis status constituitur. Sicut de religioso statu in tota quæstione 186 late declarat. In argumento ergo 3, juxta præcedentes assertiones locutus est. Et de illis tantum maxime fundamenta ejus procedunt. Nam consilia, licet sint instrumenta ad perfectionem acquirendam, nihilominus ad constituendum statum perfectionis non concurrunt per suos actus tanquam instrumenta, sed tanquam forma constituens moralem effectum, vel tanquam

principium formale moralem obligationem inducens. Sicut in matrimonio voluntarius consensus non instrumentum, sed forma talem statum constituens, et mutuam obligationem inducens; ad hunc enim modum se habet professio in religione, vel aliquod votum vel promissio in quolibet statu perfectionis, ut in capite sequenti exponemus. Et ita satisfactum est rationibus dubitandi pro utraque parte in principio positis; circa ultimam vero duo dubia occurrunt breviter explicanda.

15. *Primum, an in præceptis contineatur perfectio consiliorum saltem ut finis.*— *Resolutio negativa.*— Primum dubium est, an in præceptis contineatur perfectio consiliorum, saltem ut finis. Nam D. Thomas, in d. art. 3, ita sentire videtur. Et videtur a fortiori sumi ex doctrina Augustini, in toto libro de Perf. just., et lib. de Spirit. et lit., in fine, dicentis in præcepto diligendi Deum ex toto corde, præcipi non ut materiam, sed ut finem, omnem perfectionem charitatis, etiam patriæ, quæ in via expleri non potest; ergo multo magis præcipitur ut finis omnis perfectio supererogationis viæ, quia hæc licet non præcipiatur ut materia, saltem possibilis est in statu viæ. Respondeo nihilominus, si proprie et in rigore loquamur, perfectionem supererogationis non solum non præcipi ut materiam, in quam obligatio præcepti cadat, verum etiam nec per modum finis in præceptis contineri, quia præcepta revera non dantur propter illum finem, nec per se illuc tendunt; et hoc satis persuadet discursus in ultima ratione dubitandi propositus. Nec Augustinus aut D. Thomas loquuntur illo modo de perfectione supererogationis viæ, sed de perfectione patriæ, de qua etiam ille modus loquendi coarctandus est ad perfectionem necessariam, et quasi substantialem status beatifici. Nam cum illa habet connexionem perfectio charitatis viæ, quæ sub præceptum in rigore cadit; hæc enim ad illam perfectionem patriæ per se ordinatur; et ideo recte verificari potest, quod illa perfectio patriæ in præcepto dilectionis Dei per modum finis continetur. Et simili modo, in consiliis et perfectione supererogationis, quæ per illorum observantiam in via comparari potest, dici poterit contineri per modum finis abundantior et perfectior perfectio charitatis patriæ, quia inter se habent eandem connexionem mediæ et finis, seu viæ et termini. Hæc autem connexio non ita invenitur inter sola præcepta, et perfectionem

supererogationis viæ aut patriæ, et ideo non videtur ille modus loquendi ad illam perfectionem extendendus, nisi quis considerando fortasse, omne imperfectum naturaliter appetere suam perfectionem, et charitatem remissam, quasi naturaliter appetere suam intentionem, in hoc sensu dicere velit, in præceptis perfectionem consiliorum per modum finis desiderabilis et appetibilis contineri; verumtamen locutio est satis metaphorica, de qua non contendo, dummodo sufficienter et sine periculo deceptionis proferatur.

16. *Secundum dubium, an consilia sint tantum instrumenta acquirendæ perfectionis, vel illam formaliter addant. — Resolutio dubii.* — Secundum dubium est, an omnia consilia sint tantum instrumenta acquirendæ perfectionis majoris seu supererogationis, vel aliqua etiam sint quasi formaliter addentia homini perfectionis cumulum, saltem ex parte. Quod dubium cum illo fere coincidit, quod supra tractatum est, an dentur consilia in propria materia et actu charitatis Dei et proximi. Unde, supposita resolutione ibi data, dicendum hic est consilia, quæ dantur in materiis aliarum virtutum, præsertim moralium, recte vocari quasi instrumenta perfectionis acquirendæ, ut Moyses Abbas, in d. collat. 4, copiose declarat. Sicut etiam præcepta earumdem virtutum, quæ in materiis ejusdem generis versantur, possunt dici instrumenta ad substantialem perfectionem charitatis, vel obinendam, vel conservandam, removendo impedimenta, ut D. Thomas etiam in d. art. locutus est. At vero consilia, quæ in ipsismet actibus charitatis locum habent, non solum instrumentaliter, sed quasi per se conferunt ad excellentiam perfectionis, vel formaliter in ipso actu charitatis, vel, si de habituali perfectione sermo sit, per se augendo habitum saltem dispositive. Id patet in consiliis amandi, vel ferventius, aut intensius, vel frequentius, vel perseverantius, et cum majori continuatione, vel cum majori extensione ad plura obsequia Deo præstanda, et majora bona illi vel proximis desideranda, quam præceptum dilectionis obliget. Observantia enim et executio horum consiliorum per se auget perfectionem charitatis; imo magna portio christianæ perfectionis in eis formaliter consistit. Unde videntur a D. Thoma et aliis sub ipsa formali perfectione comprehendendi; et solum de aliis consiliis loquuntur, quando de illis dicunt ad perfectionem acquirendam instrumentaliter deservire.

CAPUT XII.

UTRUM STATUS PERFECTIONIS PER VOTUM VEL PROMISSIONEM ALIQUAM, OBLIGATIONEM INDUCENTEM, NECESSARIO CONSTITUENDUS SIT.

1. *Ratio dubitandi.* — Hæc quæstio nobis superest ad substantiam et quasi essentiam status perfectionis explicandam; diximus enim hunc statum sine aliqua obligatione non consistere, ex quo necessario sequitur talem obligationem per aliquem actum inducendam vel imponendam esse, quia non est naturalis nec necessaria, ut est per se notum; nam homo non nascitur, imo nec per Baptismum renascitur in statu perfectionis constitutus, nec cum speciali obligatione talis status. Ergo necesse est ut per specialem actum assumatur vel inducatur. Unde generatim etiam addidimus hanc obligationem non per actus præcepti, sed consilii assumi. Nunc ergo specialius exponere oportet quisnam vel qualis hic actus sit. De quo puncto nihil invenio generatim dictum de statu perfectionis, nam de statu religioso omnes videntur docere, per votum vel plura vota constitui, vel etiam per traditionem aliquam; sed de illo statu infra dicturi sumus; nunc de statu perfectionis, qui plures sub se comprehendit, generalius tractamus. Et de illo solum dixit D. Thomas, d. q. 174, art. 4, ad hunc statum requiri obligationem; quomodo autem inducatur, vel per quem actum, non declarat. Ratio autem dubitandi est, quia status perfectionis pertinet ad statum servitutis, ut in c. 2 tactum est, et supponit D. Thomas, in d. art. 4. Nam prius sub disjunctione dicit, ad statum servitutis aut libertatis adipiscendum, obligationem aliquam vel absolutionem ab illa requiri, utique cum partitione accommodata, nam ad statum servitutis obligatio, ad statum autem libertatis absolutio requiritur; inde vero determinate infert constitui aliquem in statu perfectionis, quia obligat se, etc., tacite supponens hunc esse statum servitutis. At vero status servitutis variis modis induci potest, scilicet, vel voluntate aliena, ut principis, vel captivantis juste, vel media promissione, donatione, venditione, aut simili contractu. Quid ergo dicendum est de hac speciali ac nobilissima servitute, seu obligatione status perfectionis?

2. *Prima conclusio: obligatio status perfectionis non inducitur sine consensu ejus qui*

talem statum assumit. — Dico primo: hic status non potest ab extrinseco fieri, neque obligatio ejus induci, sine consensu propriæ voluntatis ejus, qui talem statum assumit. Hoc significavit D. Thomas supra, cum dixit aliquem esse in statu perfectionis, *ex hoc, quod obligat se perpetuo ad ea quæ sunt perfectionis.* Nemo enim obligat se sine propria voluntate, nam cum obligatio ab uno alteri imponitur, vel invito, vel independenter a consensu ejus, non dicitur iste obligare se, sed ab alio obligari. Probatur etiam inductione, quia nemo potest in statu matrimonii, et cum ejus propria obligatione constitui sine proprio consensu, seclusis nunc divinis miraculis. Item nullus capax proprii consensus potest in statu communi vitæ christianæ sine tali consensu constitui, quia non potest valide baptizari invitus; ergo a fortiori non potest status perfectionis ejusve obligatio ab extrinseco imponi sine consensu recipientis. Potestque hoc ipsum usu Ecclesiæ in variis statibus perfectionis ostendi, nam status religiosus sine voluntaria professione non consistit, nec status continentium sine voluntaria promissione, nec status Episcoporum sine voluntaria consecratione et acceptione, et sic de aliis, quæ aliquam participationem horum statuum habere possunt, ut videbimus. Denique ratione declaratur, quia hic status ejusque obligatio est res consilii, et non præcepti; nemo autem potest ad ea quæ sunt consilii, per solam alterius voluntatem sine suo consensu obligari, loquendo nimirum de potestate humana, et de divina secundum legem ordinariam, quidquid sit de absoluta potentia Dei, de qua supra aliquid tetigimus, et ad præsens nihil refert.

3. *Objectio.* — *Prima illius solutio.* — Dices: Episcopus est in statu perfectionis, ut supponimus; et tamen aliquando potest aliquis ex præcepto Pontificis obligari ad illum statum assumendum. Item potest aliquando Pontifex præcipere alicui ut religionem profiteatur, si ad vitandum publicum scandalum, vel ad commune bonum aut pacem necessarium sit, vel propter aliam similem causam. Ergo non est in universum verum rem consilii non posse per præceptum alterius sub obligatione imponi. Respondeo imprimis, in illis casibus vel Pontificem non imponere novam obligationem, sed declarare et urgere illam, quæ in tali casu ex particularibus circumstantiis aut necessitate orta est, ut maxime videtur probabile, quoties aliquis obliga-

tur ad religiosam professionem faciendam; vel certe in illis casibus materiam, quæ de se et in ordine ad propriam perfectionem personæ assumentis statum, erat tantum materia consilii, in ordine ad alios fines occurrentes fieri materiam præcepti, utique propter utilitatem vel necessitatem aliorum, vel quia illud est medium necessarium ad satisfaciendum alteri obligationi justitiæ, vel quid simile. Cum enim Pontifex rem de se indifferentem, etiam arduam, et periculo mortis expositam, propter gravissimam necessitatem, et excellentem finem præcipere possit, quid mirum quod possit etiam præcipere propter urgentem necessitatem, vel causam, rem optimam quæ per se tantum est in consilio, non quidem formaliter, quatenus consilium est, id est, non solum propter melius bonum operantis, sed ut est medium conveniens, et necessarium ad commune bonum, vel ad alium similem finem?

4. *Secunda solutio.* — *Objectio et illius solutio.* — Adde vero ulterius etiam tunc non fieri vel imponi ipsum statum perfectionis immediate per solum imperium præcipientis, sed per proprium actum et consensum ejus, qui ad talem statum profitendum vel assumendum obligatur. Sicut quando aliquis obligatur ad ducendam aliquam in uxorem, non fit immediate maritus ejus per imperantis præceptum, sed obligatur ut per proprium consensum contractum matrimonii faciat. Ita ergo nemo constituitur in statu perfectionis sine proprio consensu, licet aliquando possit ad talem consensum præstandum ex præcepto obligari. Nec existimo posse aliter fieri per potestatem humanam, sicut in matrimonio satis communiter receptum est. Est enim eadem vel major ratio. Quod si objicias, quia potest unus homo antea liber fieri servus alterius sine proprio consensu per humanam potestatem: ergo etiam poterit fieri religiosus, vel in simili statu servitutis spiritualis constitui; respondetur imprimis negando consequentiam, quia illa servitus corporalis est pœna, quæ potest violenter et ab extrinseco fieri, et ordinatur etiam ad servitium coactum, si necesse fuerit; status autem perfectionis, licet dicatur servitutis ratione obligationis, non est pœnalis, sed ad divinum obsequium, et ad spirituale bonum profitentis illum per se ordinatur, et ideo ex natura sua postulat liberum ejus consensum; ut omittam non satis certum esse in humana servitute, quæ in pœnam justam imponitur, an per eam obli-